

Yttrande
2024-11-20

RA-KS 2024/01370
Ert Dnr U2024/01169

Utbildningsdepartementet

Riksarkivets yttrande över betänkandet Offentlighetsprincipen eller insynslag – Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet (SOU 2024:28) och den kompletterande promemorian Offentlighetsprincipen med lätttnadsregler för mindre enskilda huvudmän i skolväsendet

Riksarkivet efterfrågar ett ökat bevarande av samhällsviktig information. Utredningens förslag om införande av offentlighetsprincipen, med tillämpning av arkivlagen hos privata aktörer, skulle lösa flera utestående bevarandefrågor inom skolområdet. Riksarkivet är därför positiv till förslaget. Om regeringen väljer att gå vidare med någon av de alternativa lösningar som har presenterats, förespråkar Riksarkivet att föreslagen bevarandetid förlängs och att handlingar därefter ska överlämnas till arkivmyndighet.

Förslag om att införa offentlighetsprincipen

Riksarkivet anser att privata aktörer inom skolverksamheten ska omfattas av arkivlagen, precis som offentliga aktörer. Förslaget följer redan etablerade rättsregler och säkerställer ett långsiktigt bevarande, vilket skapar ett skydd för enskilda och för samhället. Genom föreslagen reglering skulle handlingar som rör elevers skolgång tryggas, vilket inte minst är angeläget utifrån ett beredskapsperspektiv.

Med nuvarande bestämmelser, eller de föreslagna alternativa lösningarna, skyddas inte samhällsviktig information inom skolområdet. Det innebär att särskilt skyddsvärd information riskerar att gå förlorad, vilket kan få allvarliga konsekvenser vid kris eller krig.

Om privata aktörer omfattas av arkivlagen säkerställs att forskning om skolverksamhet och utbildning kan bedrivas, vilket är nödvändigt för att svenskt skolväsende ska fortsätta att utvecklas och förbättras. Bevarande av skolinformation är också viktigt ur ett generellt informationsperspektiv, eftersom det skapar förutsättningar för vidareanvändning av data.

Bevarandekraven i arkivlagen innebär inte att all information ska bevaras för alltid. Det finns redan i dag ett etablerat regelverk för gallring av skolinformation.

Alternativa lösningar

Om regeringen väljer att gå vidare med något av de alternativa förslagen är det enligt Riksarkivet centralt att förslagen bevarandetid utökas samt att handlingar därefter överlämnas till arkivmyndighet. Ett bevarandekrav om sju år är inte tillräckligt för att säkerställa informationsvärdet på sikt. Riksarkivet förespråkar därför en reglering enligt arkivlagen.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarien Karin Åström Iko efter föredragning av utredaren Manda Gabrielsson och verksjuristen Sofie Wildiér. Vid ärendets slutliga beredning har avdelningschefen tillika chefsjuristen Jens Västberg deltagit.

Karin Åström Iko

Manda Gabrielsson

Sofie Wildiér